

Emotsionaalne kohalolek

Lapsevanemate emotsionaalne kohalolek tähendab lapse emotsionaalsete vajaduste rahuldamise tagamist ning lapsele tunde loomist, et teda hinnatakse kõrgelt. Samuti kuulub siia alla lapse jaoks oluliste turvaliste, stabiilsete suhete olemasolu lapse jaoks tähtsate täiskasvanute hulgast, kes on valmis pakkuma lapsele igakülgset emotsionaalset toetust. Emotsionaalne kohalolek toob välja selle, kuidas vanemad reageerivad lapse hoolitsust ootavale käitumisele, kuidas vanemad väljendavad oma tundeid ning kas lapsevanemad näitavad lapse suhtes välja soojust, sallivust, vastuvõtlikkust, tähelepanelikkust ja empaatiat. Lisaks annab lapsevanema emotsionaalne kohalolek informatsiooni selle kohta, kuidas lapsevanemad reageerivad lapse emotsioonidele. Seega on vanemluses keskne roll emotsionaalsel kohalolekul, mis mõjutavad lapse arengut ja psühhosotsiaalsete probleemide arenguga seotud riske.

Lapsevanemate emotsionaalse kohaloleku kaitse- ja riskitegureid aitavad välja selgitada alljärgnevad küsimused.

- Kas vanemad on suutelised toetama last tema emotsionaalses arengus?
- Kas vanemad väljendavad lapse suhtes armastust, soojust ja hellust või on tema suhtes tõrjuvad?
- Kas vanemad kallistavad last, võtavad teda sülle?
- Kas vanemad on rõõmsad ja uhked lapse edusammude üle ning reageerivad positiivselt, kui keegi teine last kiidab?
- Kuidas vanemad lapsega suhtlevad: kas nad vaatavad lapsele otsa; milline on nende hääletoon?
- Kas vanemad aktsepteerivad lapse arvamust või ignoreerivad või tõrjuvad seda?
- Kas laps räägib vanematele oma rõõmudest-muredest?
- Kas vanemad mõistavad lapse vajadusi?
- Kas vanemad suudavad last rahustada ja lohutada, kui laps on meeleheitel või vihane?
- Kas vanemad koormavad last liigselt enda muredega?
- Kas vanemad suudavad seada lapse vajadused enda omadest ettepoole?
- Kas vanemad säästavad last liiga tugevatest tundeavaldustest, mis võivad last koormata?
- Kas vanemad lasevad lapsel ennast lohutada?
- Kas vanemad toetavad teineteist raskuste korral?

Tabel 12. Emotsionaalse kohaloleku peamised kaitse- ja riskitegurid

Kaitsetegurid	Riskitegurid
Lapsevanemad on suhetes lapsega usaldusväärsed, etteennustatavad ja järjepidevad. Lapsel on püsivad, stabiilsed ja lähedased suhted mõlema vanemaga.	Lapsevanemad käituvad lapsega ettearvamatult ja põhjustavad korduvalt emotsionaalse järjepidevuse katkemist. Lapsevanemad ei suuda säilitada lapsega stabiilset kontakti, käituvad ettearvamatult ning hülgevad last korduvalt.

Lapsevanemad on emotsionaalselt kohal ja pakuvad lapsele vajaminevat kaitset.	Lapsevanemate puudulik kontroll oma emotsioonide üle ja ebapiisav emotsionaalne tugi lapsele. Lapsevanemal puudub võimekus pakkuda lapsele turvatunnet või lapsevanem tunneb ennast ise ohustatuna.
Lapsevanemad toetavad last emotsionaalselt. Lapsevanemad väljendavad soojust ja hoolitsust lapse suhtes.	Lapsevanemad jätavad lapse emotsionaalselt hooletusse, on lapse jaoks emotsionaalselt kauged ja pole lapsega psüühiliselt lähedased.
Vanemad toetavad oma last tunnete (nt viha, pahurus, kurbus) väljendamisel.	Lapsevanemad ei märka lapse emotsioone ega oska neile vastavalt reageerida. Samuti võib laps olla liigselt (ja mittekohaselt) klammerdunud ühe vanema külge ja otsib ainult temalt lohutust ja tähelepanu.

Käsiraamatu artikli viimane uuendus 23.04.2025